

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
Катедра „Международни отношения“

ЕВРОПЕЙСКИ РАЗНОГЛАСИЯ И СВЕТОВЕН ХАОС

EUROPEAN DISCORDS AND WORLD DISORDER

ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС
София, 2018

В настоящия сборник са включени доклади от научна конференция, проведена на 27 май 2017 г., организирана от Катедра "Международни отношения", финансирана от Фонд НИД на УНСС, Договор НН 18/2017

Редакционна колегия:

проф. д-р Георги Генов – председател,
доц. д-р Андрей Георгиев,
доц. д-р Евгения Василева,
доц. д-р Пламен Ралчев,
гл. ас. д-р Боян Хаджиев

Всички права са запазени! Не се разрешават копиране, възпроизвеждане и разпространение на книги или части от тях по какъвто и да е начин без писменото разрешение на Издателски комплекс – УНСС.

Издателският комплекс не носи отговорност за съдържанието и стила на изложение на авторите.

Авторите носят пълна отговорност за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по тяхна вина.

© **Колектив**

© **ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС**

Изп. директор: Веселин Ангелов, тел. 81-95-251

Зам. изп. директор: Стефан Власев, тел. 81-95-551

Гл. редактор: Лилия Даскалова, тел. 81-95-564

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
София, Студентски град "Христо Ботев"

1.3. ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ: ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА СЪЩЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ

докторант Тодор Николаев Кондарев, НБУ

Резюме: Докладът "Европейският съюз: Предизвикателства за съществени промени" представя анализ на икономическите и социални промени, настъпили в Европейския съюз от неговото възникване до сегашното му положение на световната сцена, като единствения по рода си, и най-влиятелния и икономически силен Съюз съществуващ по света. По-конкретно са разгледани Договорите от Маастрихт и Лисабон и е направен сравнителен анализ в хронологичен ред на развитието на промените, които те въвеждат в организацията на европейско (наднационално) ниво. Сферата на влияние (компетенциите) на ЕС в държавите-членки се измества все повече от национално към наднационално ниво. Европейското право (законодателство) става задължително за прилагане в Общността във все повече сектори, като: митнически съюз; установяване на необходимите за функционирането на вътрешния пазар правила относно конкуренцията; парична политика на държавите от Еврозоната; опазване на морските биологични ресурси; обща търговска политика и др.

ЕС е изправен пред необходимостта да продължи развитието си след настъпилите по света промени през последното десетилетие: от една страна разширяването с дванадесет нови страни-членки, довели до приобщаването на нови търговски пазари и потенциал за икономически растеж, от друга засилващия се сепаратизъм в Европа и угроза от фрагментация в Съюза, особено след "Brexit" и решението на Великобритания да го напусне. В международен план военните конфликти в Близкия Изток и Арабския свят (Сирия, Афганистан, Ирак и др.) и между Украйна и Русия, както и неспираният емигрантски поток от търсеци закрила и убежище политически и икономически бежанци (от Африка, Азия и Европа) поставя под сериозен въпрос способността на ЕС да действа, като едно цяло, при възникването на кризи на европейско и световно ниво. Това доведе до разработването на няколко нови различни сценария за развитие (пътя, по който да тръгне ЕС), и лансирането сред европейската общност на така наречената "Бяла книга за бъдещето на Европа" от Европейската комисия. В доклада са разгледани петте сценария на развитие на Съюза, както и очакваните промени в положителна и отрицателна посока, които ще настъпят при прилагането на всеки един от тях: "Продължаваме, както досега"; "Остава само единния

пазар"; "Тези, които искат да правят повече, правят повече"; Правим по-малко, но по-ефективно"; "Правим много повече заедно".

Ключови думи: Европа, Европейски съюз, Европейска Комисия, Бяла книга, Световен хаос, Договор от Лисабон, Договор от Маастрихт, Интеграция, Фрагментация.

European Union: challenges for substantially changes

Phd Student, New Bulgarian University, Todor Nikolaev Kondarev

Abstract: *The current paper "European Union: Challenges for substantially changes" presents a an analysis on the economic and social changes in European Union (EU) which have come in it from its foundation until the current state on the world stage as an unique, most influential and economically strong union worldwide. Especially, we have reviewed and we have made comparative analyses in chronological order on the main changes of EU, introduced by the Treaty of Maastricht (1992, in force from 1993) and The Treaty of Lisbon (2007, in force from 2009, concerning the organization on European (supranational) level. The competences of EU on the member countries moves more and more from national to the European level. The European legislation becomes more and more obligatory and applicable in the Union in more and more sectors like Customs union; establishment of completion rules in local markets; monetary policy in Eurozone members; protection of the sea biological resources; common trade policy, etc.*

EU has faced the necessity of continuing its development after the new world changes in the last decade: first, extension with twelve new members and respective trade markets and economic potential for economic growth and, second, the increasing separatism in Europe and a menace of fragmentation in the Union, especially after the Brexit and the British decision the leave the EU. In international aspect, the military conflicts in the Near East and the Arab World (Syria, Afghanistan, Iraq) and conflict between Ukraine and Russia, as well as the continuous stream of political and economic immigrants, seeking for asylum and protection (from Africa, Asia and Europe), resulted in serious doubts about the ability of EU to act, as a whole, when some crises appear on European level or worldwide.

As a result some different new scenarios were designed for development (the ways that EU would follow) and a White Paper on The Future of Europe was announced by the European Commission. In the present paper five scenarios for the future EC development are reviewed and the expected positive or negative changes that could appear when applied each of them are analysed: "Carrying

on"; *"Nothing but the single market"*; *"Those who want more do more"*; *"Doing less more efficiently"*; *"Doing much more together"*.

Keywords: *Europe, European Union, European Commission, White Book, World Chaos, Treaty of Lisbon, Treaty of Maastricht, Integration, Fragmentation.*

След края на Втората световна война на Европа ѝ е нужен нов политически и икономически ред предвид факта на опустошителната разруха и човешки жертви, породени от поредицата от международни конфликти в началото на миналия век. Старите и неотдавнашни противници Германия и Франция решават да поставят отношенията си в съвсем нова и градивна основа, а именно засилване на икономическите връзки помежду им, чрез скрепяване на Мира посредством нов икономически наднационален съюз. Така в далечната 1951 г. Франция и Германия, заедно с Италия, Белгия, Холандия и Люксембург, създават организацията ЕОВС (Европейска общност за въглища и стомана), която се определя, като основоположник на идеята за трансформиране на взаимоотношенията между европейските държави на наднационално ниво, които в последствие ще доведат до подписването на редица договори (Римските договори, Единния Европейски Акт, Договора от Маастрихт, Договорите от Ница и Амстердам, и до днес действащия Договор от Лисабон) и функциониране на Европейския съюз (ЕС) такъв, какъвто го познаваме в днешни дни.

1. Количествени и качествени промени в Съюза

Количествените промени могат да се определят от непрекъснатия стремеж на ЕС да се разширява с нови държави-членки в търсене на нови пазари и територии, на които трайно да се установят правилата на Общността. Това води до увеличаване на икономиката на страните-членки (Брутния вътрешен продукт) и до трансформирането на държавите в по-силни демокрации и авторитети на световната сцена. Европейският съюз, като общност е представен посредством новата Европейска Служба за Външна Дейност (ЕСВД) създадена след влизането в сила на Лисабонския договор (2009 г.) в редица световни организации, като ООН (Съвета за сигурност), Г-7 (държавите с най-развита икономика в Света – САЩ, Франция, Великобритания, Германия, Япония, Италия и Канада), Г-20 и др. Държавите-членки (дори и малки страни, като България) могат да говорят в един глас и да са фактор на световната сцена проправяйки политики сред световните военни лидери САЩ и Русия, както и икономически гиганти, като Япония, Китай, Бразилия, Канада и мн. др. развити икономики в Света. Така постепенно ЕС наброява двадесет и осем държави

членки разширявайки се през 1973 г. с Дания, Великобритания и Ирландия, през (1981 – 1986) г. с Гърция, Португалия и Испания, през 1995 г. Финландия, Австрия и Швеция и съответно най-голямото източно присъединяване на нови членове, от което е част и България (2004-2007) г. с Естония, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия, Словения, Чехия, Унгария, Кипър, Румъния и Хърватска (2013 г.).

Промените, които настъпват чрез промяна на договорите за функциониране на ЕС можем да ги определим, като *качествени* за Общността, тъй като видоизменят, разширяват и надграждат функцията на ЕС спрямо отделните страни членки и в определени области се прехвърлят частично или изцяло правомощията от държавите към органите на ЕС (Европейска комисия, Европейски съвет, Съд на Европейския съюз, Сметна палата, Съвет на Европейския съюз, Европейски парламент и Европейската централна банка).

2. Европейски дневен ред: избор на стратегия

След почти удвояването броя на държавите, членове в общността, много специалисти в областта на Европейския съюз политици свързани пряко и непряко с ръководенето на Европейските институции, чиновници в Брюксел, както и европейски граждани си задават въпроса дали ЕС може да продължи да бъде ефективен или ще се наложи още по-задълбочено сътрудничество в редица области, като например политиката на сигурност и отбрана, фискалната политика и мн. др. Това извежда на преден план необходимостта от нов тип решения, които да доведат до *качествени промени*. Т.е. дали да се продължи с интеграцията на Европейско ниво или да се изчака по-слабите икономически страни (главно от последното източно разширяване бивши тоталитарни държави) да успеят да намалят икономическата разлика в стандарта на живот с богатите държави-членки. Противниците на тази идея лансират модела за развитието на ЕС на "няколко скорости", така че държавите, които искат по-засилена интеграция да не бъдат възпрепятствани от страните с по-бавен темп на развитие. Тази идея на развитие на "няколко скорости" съществува от десетилетия, но като че ли сега набира отново популярност сред Западноевропейските икономически силни страни, особено след решението на Великобритания да напусне общността (Brexit). Моментът на търпимост и изчакване, като че ли вече е приключил и много проевропейски лидери искат да дадат важен сигнал към изостаналите в интеграцията или антиевропейски настроени ръководители, че няма да търпят спънки по пътя си на още по-задълбочено европейско обединение.

Това налага изготвяне на стратегия за бъдещето на ЕС, посредством няколко различни сценария на развитие с посока задълбочаване на европейската интеграция или постепенна фрагментация на отделните страни-членки. Преди по-малко от половин година Европейската комисия (ЕК) лансира пред обществеността, така наречената "Бяла Книга" определяща пет различни сценария на бъдещата политика на Общността: *"Продължаваме както досега"*; *"Остава само единния пазар"*; *"Тези, които искат да правят повече, правят повече"*; *"Правим по-малко, но по ефективно"*; *"Правим много повече заедно"*. На Таблица 1 (Приложение 1) можем да видим, как са разгледани петте сценария по следните сектори на постигнатата интеграция в ЕС: Единен пазар и търговия; икономически и паричен съюз; Шенген, миграция и сигурност; външна политика и отбрана; бюджет на ЕС, както и способността за постигане на резултати след приемането на даден сценарий за продължаване на интеграцията или фрагментацията в рамките на

С Приемането на Договора от Лисабон (2009 г.), настъпиха в ЕС много важни промени в посока на задълбочаване на европейската интеграция сред държавите-членки и разширяване на правомощията на Общността на наднационално ниво, за които тя има изключителна компетентност. На Таблица 2 (Приложение 2) е направена съпоставка в каква степен са се променили компетенциите на ЕС от приемането на Договора от Маастрихт (1993 г.) и Договора от Лисабон (2009 г.). *Изключителната компетентност* е тази, в чиято сфера само ЕС има право да упражнява законодателна функция и правните му актове се прилагат безпрекословно на национално ниво в страните от Общността. При *споделената компетентност*, Съюзът и държавите-членки законодателстват и приемат правнообвързващи актове в съответните области. Страните-членки упражняват своята компетентност, доколкото Съюзът не е упражнил своята. При *Ограничена компетентност на ЕС (Компетентност за действия за подкрепа на ЕС)*, в която Съюза разполага с правомощия да оказва действия за подкрепа, координация или допълване на действията на страните-членки, но не може да ги възпрепятства да упражнят своята компетентност.

Можем да направим извода, че през изминалите години компетенциите, за които отговаря ЕС са се увеличили и вече почти няма сфера, в която Съюза да не е замесен под някаква форма. Има също така все по-голямо делегиране на права към Общността от споделени към изключителни компетенции и превръщането на ЕС във все по-значим международен фактор (игрaч). Тази тенденция означава, че страните-членки искат все по-задълбочена интеграция и прехвърляне на права от национално към наднационално ниво.

Въпреки всичко казано до тук, в Европа през последните десетилетия все по-отчетливо набира сила насоката към фрагментация и идеята за сепаратизъм особено сред гражданите на някои държави-членки. Много често на Европейския съюз се приписват вътрешни несгоди и Общността се използва, като отдушник от политически партии с популистка пропаганда. Социалното разделение и несправедливост, безработицата, ниските доходи, загубата на национален суверенитет, бежанската криза, глобализацията и др. са сред използваните аргументи от националистични и патриотични формации против членството в Съюза. Интересно е да се отбележи тяхното наличие дори сред страните-основателки на Общността, като във Франция ("Национален фронт"), в Италия ("Северната лига"), в Холандия ("Партия на свободата") и др. и наличието на силно недоволство от членството в ЕС и отправяните призови за провеждане на Референдуми за напускане на Общността. Във Великобритания надделя сепаратизма (Brexit) и това дава още по-големи основания на другите евроскептици да последват нейния пример на фрагментация от все по-глобализиращия се Свят и Европейска общност.

Това накара политиците на стария континент да си зададат въпроса на къде да продължи развитието на ЕС и защо европейските граждани ("народа") са все така недоволни от безспорно постигнатите резултати с единния пазар, премахването на митата, свободното придвижване на стоки и капитали, свободата да се пътува и работи безпрепятствено в друга държава-членка от Общността без никакви ограничения и нужда от специални разрешителни. На *Таблица 1* са представени петте сценария за развитие на ЕС от днес нататък, като развитието е оценено от (ЕК), като **напълно прогресивно** според плана "*Правим много повече заедно*" до **напълно регресивно** ("*Остава само единия пазар*") и връщайки Общността десетилетия назад в своето развитие. Разгледан е и **компромисен вариант**, при който само отделни страни или група от страни-членки ще развиват и задълбочават интеграцията си ("*Тези, които искат да правят повече, правят повече*") с цел да не бъдат възпрепятствани от държавите, които все още не са подготвени да направят крачка към по-засилена, по-тясна и обвързваща интеграция. Много държави отхвърлят този модел приемайки го за несправедлив и дори противоречащ на принципите на ЕС за равенство между страните и равнопоставеност при вземане на решения при гласуванията в Европейския Съвет. Договорът от Лисабон, обаче, промени коренно картината и все повече решения не се взимат с пълно мнозинство (единодушие), а е достатъчно квалифицирано мнозинство (2/3 да са дали положителен вот) или обикновено мнозинство (петдесет процента плюс един), за да настъпят промени касаещи всички държави от Общността.

Въведе се дори човешкия фактор, при който страните с по-голямо население да имат по-голяма тежест при гласуванията в Съвета.

Ще направим преглед на петте модела (сценария), предложени от ЕК за по-нататъшно развитие на Европейския съюз (*виж Таблица 1*). Избрани са някои от основните стълбове от общностното право на Съюза като: единен пазар и търговия; икономически и паричен съюз; Шенген, миграция и сигурност; външна политика и отбрана; бюджет на ЕС. Всеки един от сценариите е анализиран и са представени предимствата и недостатъците, като резултат при неговото прилагане спрямо политиката на Съюза.

Първият сценарий предвижда да се запази сегашното положение (*"Продължаваме, както досега"*). Това би довело до постепенно подобряване на функционирането на Еврзоната, също до сключване на нови търговски споразумения със страни извън Общността, но и срещнало трудности в преговорите и в последващия ратификационен процес (пример Търговското и икономическо споразумение с Канада – "СЕТА" и трудността/нежеланието на Валонския регион в Белгия да го подпише). Ще се задълбочи и интеграцията в сектора на Енергетиката и Цифровизацията. Ще се засили сътрудничеството в управлението на външните граници и в сферата на сигурността. Ефективността в ЕС, като дълготрайна перспектива, остава да е под въпрос, а трудността при вземане на решения рефлектира върху резултатите, които не винаги отговарят на очакванията.

Вторият сценарий за по-нататъшно развитие до 2025 г. може да бъде окачествен като *фрагментиращ*, тъй като на практика би не само спрял процеса на интеграция, но и върнал Европа с години назад към времето, когато се е зараждал единния пазар. Сценарият *"Остава само единния пазар"* би ограничил европейското сътрудничество на страните-членки само до икономическо и би превърнал ЕС в икономически съюз между Европейски държави. Но в момента ЕС е много повече от това и няма аналог на подобен съюз никъде по света. Подлага се под риск и движението на хора и услуги, ограничава се сътрудничеството в Еврзоната, няма единна политика за миграция и убежища. На двустранна основа между страните-членки се извършва по-нататъшната координация в областта на сигурността, като се въвежда частичен контрол по вътрешните граници в Шенген. Опростеността на функциониране на ЕС е по-лесна за разбиране от европейските граждани, но способността да се действа колективно е ограничена и се загубва възможността страните да говорят в един глас пред международната общност, както и ще им се наложи да решават на двустранна основа възникналите въпроси от общ интерес.

Третият сценарий *"Тези, които искат да правят повече, правят повече"* е може би един от най-дискутираните през последните години сред по-старите и по-богати икономически страни-членки на Общността. Той

предвижда група от държави да засилят интеграцията по между си с цел да не бъдат възпрепятствани от други, които не са подготвени или не желаят да засилят сътрудничеството си в дадени области, като например миграционната политика, Еврозоната, политиката на обща европейска отбрана и сигурност и др. Така нареченото развитие на "Европа на няколко скорости" среща, както много привърженици, така и много противници на идеята за разделение и увеличаване на пропастта между по-старите и по-новите, между по-големите и по-малките по територия, и между по-богатите и по-бедните икономически страни-членки. Този модел би нарушил принципите за единство и равенство при вземането на решения, прокламирани още с основаването на модела за ЕС. Единния пазар и търговията ще се запазят на сегашните нива, ще се търсят нови икономически партньори посредством търговски споразумения с други големи икономики, но за сметка на това група от държави ще задълбочат сътрудничеството си по въпросите на сигурността, правосъдието, отбраната, данъчното облагане и социалните стандарти и др. Бюджетът на ЕС ще е отворен за допълнително финансиране за страните-членки, които решат да задълбочат интеграцията помежду си и да правят повече. Като резултат това би довело до един по-сложен процес на вземане на решения, но би дало възможност на тези страни да се развиват и да постигнат още по-тясна интеграция в бъдеще.

"Правим по-малко, но по-ефективно", е като че ли компромисен сценарий, комбинация от няколко други, който цели от една страна задълбочаване на интеграцията в дадени области, но от друга страна и спиране на процеса на хармонизиране на политиките по сектори на общоевропейско ниво между страните в Общността. Предвижда се създаване на Европейски съюз за отбрана, осъществява се системно сътрудничество за контрол и управление на границите, в областта на убежищата, борбата с тероризма и др. Във външнополитически аспект Общността действа, като едно цяло и говори в един глас пред международните организации (ООН, НАТО, Съвета на Европа, Г-7, Г-20, ОССЕ и др.), САЩ, Русия, държавите от Азия (Китай, Япония, Индия, Южна Корея и др.) и Южна Америка (Бразилия, Аржентина, Чили и др.). Консолидира се Еврозоната и се гарантира нейната стабилност, но има отстъпление в социалната политиката и по заетостта. В началото би могло да се появят трудности по консолидация между страните-членки, в кои области да се задълбочи сътрудничеството и кои да останат извън обхвата на ЕС, но на по-късен етап се очакват добри резултати и опростяване на процеса при вземане на решения.

Най-интеграционният модел от всички изложени досега е *"Правим много повече заедно"*. Може би няма проевропейски мислещ политик и гражданин, който да не застава зад този сценарий на развитие на Евро-

пейския съюз. Единния пазар и търговията биха се разглеждали единствено на европейско ниво. Създава се икономически, финансов и фискален съюз, осъществява се системно сътрудничество в политиката по управление на границите, областта на убежищата, борбата с тероризма и мн. др. Създава се Европейски съюз за отбрана и се затвърждава общата външна политика – ЕС действа, като едно цялостно външнополитическо ядро. Стабилизира се Еврозоната и се модернизира и увеличава бюджета. И най-важното – процесът на вземане на решения става по-бърз, а взетите решения се прилагат по-ефективно. Прехвърлят все повече правомощия от национално на европейско ниво. Европейският съюз отговаря за все повече области и политики и определя законодателната рамка в държавите от Общността. Все по-вече власт се съсредоточава на общоевропейско ниво.

България, като малка и отстъпваща икономически в развитието си държава не би могла да повлияе на политиките на световната сцена, като отделен субект. Членството в ЕС е една изключителна възможност за България да не остане в изолация от все по-глобализиращия се Свят, разтърсен от разногласия и хаос. Въпросът за повече интеграция или фрагментация в Европа и Света ще остане на преден план и през следващите десетилетия. Много е важно, ЕС да не остане безучастен към непрекъснато променящия се свят и да спре да се развива. През идните години трябва да се вземе решение от политическата класа в Брюксел (с помощта на европейските граждани), дали европейския съюз да засили интеграцията си или пък да премине към бавен и неизбежен разпад (фрагментация) на по-малки групи от съюзи на държави. В Европа сепаратизма набира сила през последното десетилетие и това е основното предизвикателство пред ЕС как да се модернизира в посока по-добра функционалност, как да стане по достъпен и разбираем за европейските граждани, как да се справи със застаряващото население на Континента и как да бъде по-конкурентноспособен на бързо развиващите се чужди икономики в Световен мащаб (САЩ, Китай, Япония, Великобритания, Канада, Мексико, Бразилия, Индия и др.).

Използвана литература:

1. Бяла книга за бъдещето на Европейския съюз, ЕК, 2017 г.
2. Валтер ван Гервен, Европейският съюз: Политическа общност на държави и народи, ЛИК, С., 2007 г.
3. Веррес, К., Европейският съюз институции и компетенции, София, 1996 г.

4. Договор от Лисабон за изменение на Договора за създаване на Европейската Общност, в сила от 01.12.2009 г., Официален вестник на ЕС, бр.50 от 17.12.2007 г.

5. Драгомир Неделчев, Институционална промяна и европейска интеграция, 2002 г., АИ "Проф.Дринов"

6. Основи на европейската интеграция, колектив, ред. Ружа Иванова София, НБУ, 1994 г.

7. ХИКС, Саймън, Политическата система на Европейския съюз, Изд. Парадигма, София 2007 г.

8. https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_bg

9. https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe/white-paper-future-europe-way-ahead_bg

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-385_bg.htm

<http://www.europarl.europa.eu/committees/bg/parliamentary-committees.html>

<http://www.dadalos-europe.org/bg/>

Приложение 1

Таблица 1. Способност за постигане на резултати при прилагане на петте сценария от Бялата книга на ЕС

	Единен пазар и търговия	Икономически и паричен съюз	Шенген миграция и сигурност	Външна политика и отбрана	Бюджет на ЕС	Способност за постигане на резултати
1	2	3	4	5	6	7
Продължаваме както досега	Единният пазар се укрепва, включително в сектора на енергетиката и цифровия сектор; ЕС-27 работи за сключването на прогресивни търговски споразумения	Постепенен напредък за подобряване на функционирането на еврозоната	Сътрудничеството в управлението на външните граници постепенно се засилва; напредък в посока на обща система за убежище; подобрена координация по въпросите на сигурността	Постигнат е напредък при изразяването на единна позиция по въпросите на външната политика; по-тясно сътрудничество в областта на отбраната	Частично се модернизира, за да отразява програмата за реформи, договорена от 27-те държави членки	Положителната програма за действие дава конкретни резултати; разбирането на процеса на вземане на решения продължава да е трудно; способността за постигане на резултати не винаги отговаря на очакванията

Продължение

1	2	3	4	5	6	7
<p>Остава само единния пазар</p>	<p>Единният пазар за стоки и капитали се укрепва; продължават да са налице разлики при стандартите; свободното движение на хора и услуги не е напълно гарантирано</p>	<p>Ограничено сътрудничество в еврозоната</p>	<p>Няма единна политика за миграцията и убежището; по-нататъшната координация в областта на сигурността се извършва на двустранна основа; контролът на вътрешните граници се извършва по-системно</p>	<p>Някои външнополитически въпроси все повече се разглеждат на двустранна основа; сътрудничеството в областта на отбраната се запазва в сегашната си форма</p>	<p>Пренасочва се към финансирането на основни функции, необходими за единния пазар</p>	<p>Вземането на решения може да е по-лесно за разбиране, но способността за колективни действия е ограничена; често се налага въпроси от общ интерес да бъдат решавани на двустранна основа</p>
<p>Тези които искат да правят повече, правят повече</p>	<p>Както при "Продължаваме, както досега": единният пазар се укрепва и ЕС-27 работи за сключването на прогресивни търговски споразумения</p>	<p>Както при "Продължаваме, както досега" — като се изключи групата държави, които задълбочават сътрудничеството си в области, като например данъчно-то облагане и социалните стандарти</p>	<p>Както при "Продължаваме, както досега" – като се изключи групата държави, които задълбочават сътрудничеството си по въпросите на сигурността и правосъдието</p>	<p>Както при "Продължаваме, както досега" – като се изключи групата държави, които задълбочават сътрудничеството си в областта на отбраната, като се съсредоточават върху военната координацията и съвместното оборудване</p>	<p>Както при "Продължаваме, както досега"; отпускане на допълнителни бюджети от някои държави членки за областите, в които те решат да правят повече</p>	<p>Както при "Продължаваме, както досега": политическата програма за действие за ЕС от 27 държави членки дава резултати; някои групи държави членки постигат повече заедно в определени области; вземането на решения става по-сложно</p>

Продължение

1	2	3	4	5	6	7
Правим по-малко, но по-ефективно	Определени са минимални общи стандарти – но е засилено прилагането в областите, чието функциониране е уредено на равнището на ЕС; търговията е въпрос, който се разглежда единствено на равнището на ЕС	Предприемат се редица мерки за консолидиране на еврозоната и гарантиране на нейната стабилност; ЕС-27 предприема по-малко действия в някои части от областта на политиката по заетостта и социалната политика	Осъществява се системно сътрудничество във връзка с управлението на границите, политиките в областта на убежището и борбата с тероризма	ЕС говори с един глас по всички външнополитически въпроси; създава се Европейски съюз за отбрана	Със значително променена структура, за да отговаря на новите приоритети, договорени на равнището на ЕС-27	Първоначално постигането на съгласие за това на кои задачи да се отреди приоритет и от кои да се откажем представлява предизвикателство; но след като се постигне съгласие, вземането на решения може да е по-лесно за разбиране; ЕС действа бързо и по-решително в областите, в които има по-голяма роля
Правим много повече заедно	Единният пазар е укрепен чрез хармонизация на стандартите и по-ефикасно прилагане; търговията е въпрос, който се разглежда единствено на равнището на ЕС	Изграден е икономически, финансов и фискален съюз съгласно предвиденото в Доклада на петимата председатели от юни 2015 г	Както при "Правим по-малко, но по-ефективно": осъществява се системно сътрудничество във връзка с управлението на границите, политиките в областта на убежището и борбата с тероризма	Както при "Правим по-малко, но по-ефективно", ЕС говори с един глас по всички въпроси на външната политика; създава се Европейски съюз за отбрана	Значително модернизиран и увеличен, подкрепен със собствени ресурси; въведена е в действие функция за фискална стабилизация на еврозоната	Във всички области вземането на решения е по-бързо, а прилагането – по-ефикасно; за някои, които считат, че ЕС е отгел твърде много правомощия от държавите членки, възникват въпроси относно отчетността

Източник: Бяла книга на ЕС, 2017 г.

Приложение 2

Таблица 2. Промени в компетентностите на ЕС от Маастрихт (1993 г.) и от Лисабон (2009 г.) – сравнение

	Изключителна компетентност на ЕС	Споделена компетентност (ЕС и страните-членки)	Компетентност за действия за подкрепа на ЕС (Ограничена компетентност на ЕС)	Без компетентност на ЕС
1	2	3	4	5
Договор от Маастрихт (1993 г.)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Пазарно регулиране/ вътрешен пазар ➤ Рибарство ➤ Валутен съюз ➤ Външна търговия ➤ Селско стопанство ➤ Митнически съюз 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Регионална политика ➤ Правила за конкуренция ➤ Промишленост ➤ Околна среда ➤ Условия на труд ➤ Защита на потребителите ➤ Енергетика ➤ Транспортна политика ➤ Валутна политика ➤ Външна политика 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Здравеопазване ➤ Образование ➤ Отбрана ➤ Борба с престъпления извън установените граници ➤ Социална политика 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Права на човека и граждански права ➤ Борба с престъпления установените граници ➤ Жилищна политика

Продължение

1	2	3	4	5
<p>Договор от Лисабон (2009 г.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Митнически съюз ➤ Установяване на необходимите за функционирането на вътрешния пазар правила относно конкуренцията ➤ Парична политика на държавите от Еврозоната ➤ Опазване на морските биологични ресурси ➤ Обща търговска политика 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Вътрешен пазар ➤ Социална политика ➤ Селско стопанство и рибарство ➤ Околна среда ➤ Защита на потребителите ➤ Енергетика ➤ Пространство на свобода, сигурност и правосъдие 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Подобряване и защита на човешкото здраве ➤ Промисленост ➤ Култура ➤ Туризм ➤ Общо и професионално образование, младежта и спорта ➤ Защита от природни бедствия 	<p>Няма</p>

Източник: www.dadalos.org

ЕВРОПЕЙСКИ РАЗНОГЛАСИЯ И СВЕТОВЕН ХАОС

Сборник доклади

Колектив

Дизайн на корицата: Емилия Лозанова
Предпечатна подготовка: Емилия Лозанова
Дадена за печат: 01.03.2018 г.
Формат 16/70/100; ПК 22,5
ISBN 978-619-232-053-9

ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС